EL PAPER DEL MNACTEC EN LA GESTIÓ DEL PATRIMONI DEL FERRO A CATALUNYA

EL FERRO. UN PATRIMONI EMERGENT

Universitat de Girona
Campus Patrimoni Cultural i Natural

Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Jaume Perarnau i Llorens

9 de novembre de 2020

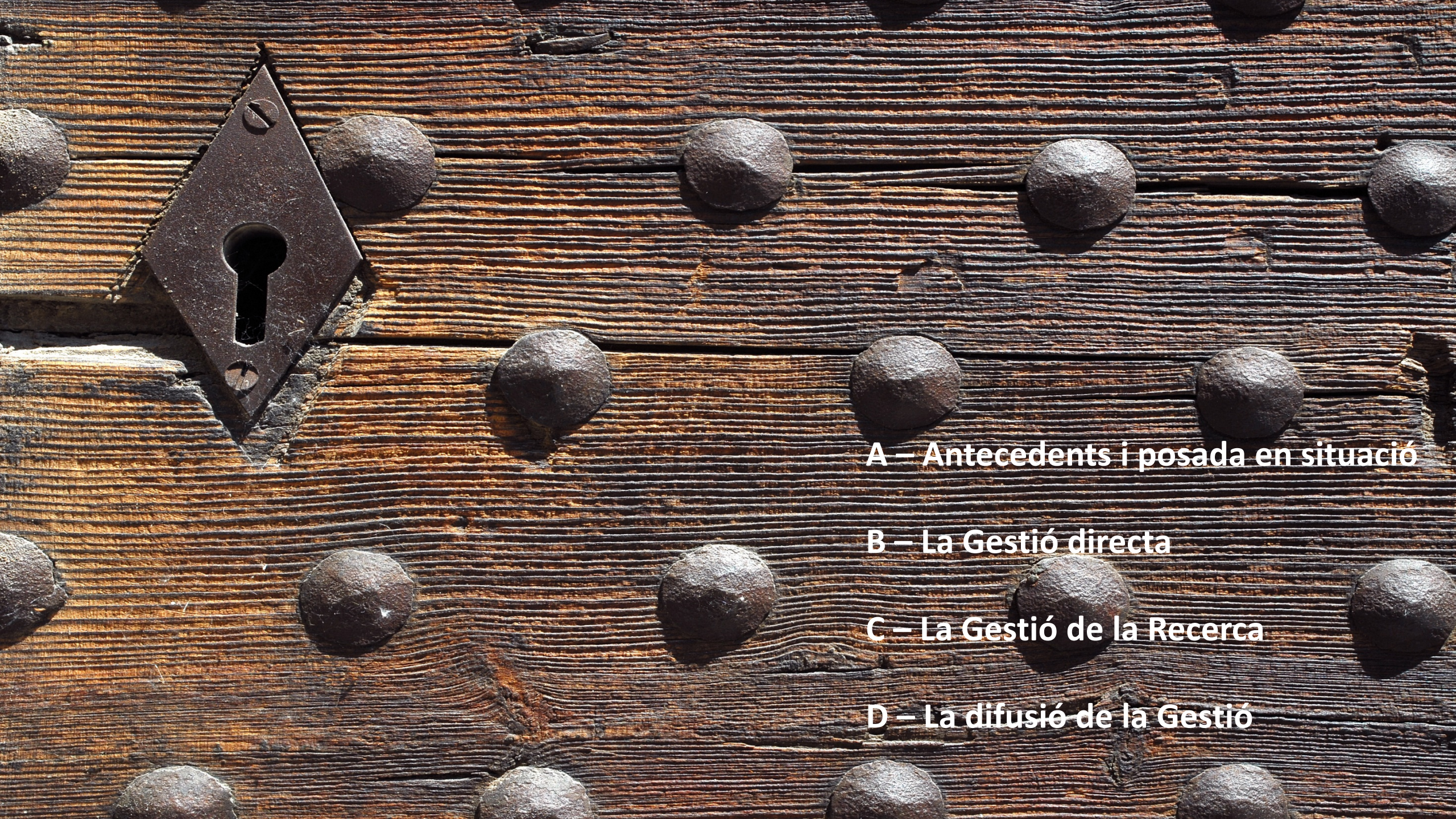

A – Antecedents i posada en situació

B – La Gestió directa

C – La Gestió de la Recerca

D – La difusió de la Gestió

A. Antecedents i posada en situació

- El MNACTEC és un dels tres únics museus nacionals existents a Catalunya
- Al ser un museu, per Llei, no li correspon gestionar elements patrimonials immobles, arqueològics, paisatgístics etc.
- El MNACTEC actua “de facto” com a Servei del Patrimoni Científic, Tècnic i Industrial de Catalunya.
- És un àmbit del patrimoni cultural que neix i creix a partir de meitats del segle XX, i ja, des dels seus inicis, sumant béns mobles + immobles.
- 1964 - Euston Station (1837)

1967 – Preservació d’Ironbridge (1779)

- El MNACTEC té com a àmbit d'actuació patrimonial el conjunt transversal i interdisciplinari del patrimoni moble, l'immoble i l'intangible.
- El seu àmbit d'actuació temporal és el passat, el present i el futur.
- Son fets diferencials amb la resta del patrimoni "tradicional" que fa que aquesta tipologia de patrimoni sigui molt diferent a la concepció clàssica i tradicional del patrimoni cultural.
    - És un àmbit del patrimoni que conserva, estudia i explica un món que finalitza. Nou patrimoni.
    - És la primera vegada al llarg de la història de la humanitat que una societat pot viure directament, no per referències indirectes, un patrimoni que el considera col·lectiu, propi i coetani.
    - Hi ha un canvi clar en el concepte del patrimoni de la societat contemporània.

- **El Sistema Territorial del MNACTEC**
  - 27 museus i llocs d’interès patrimonial immoble
  - Primera i més àmplia Xarxa Temàtica i/o territorial existent a Catalunya
  - Ampli reconeixement internacional d’una nova forma original i en cooperació de difondre i posar en valor el patrimoni cultural

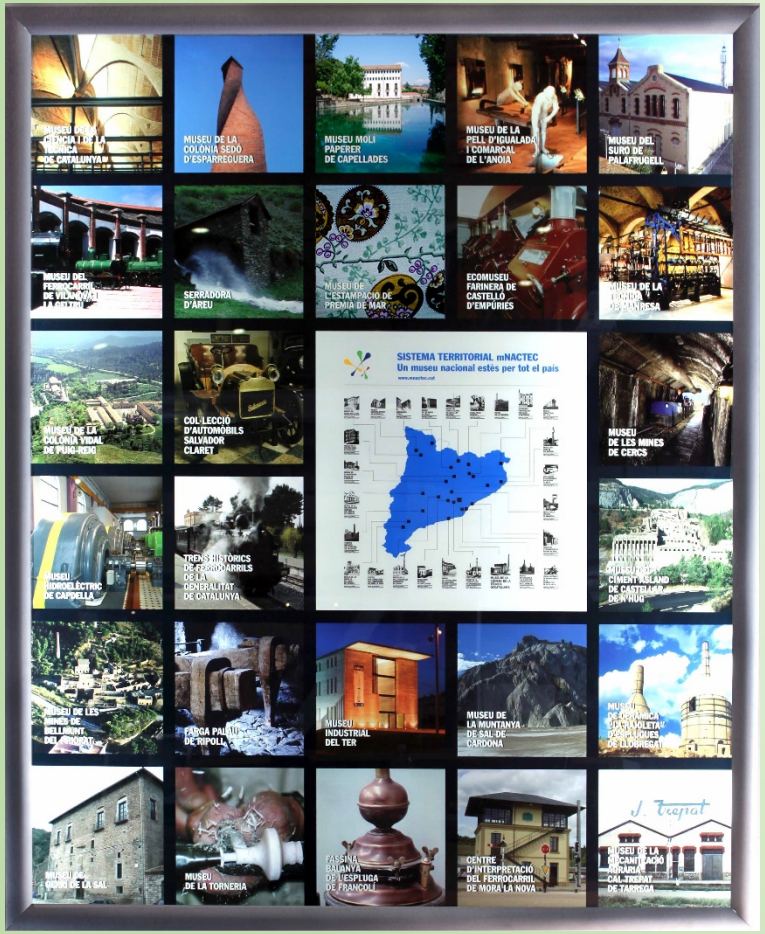

Museu Nacional de la Ciència i la Tècnica de Catalunya

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

SISTEMA TERRITORIAL **MNACTEC**

Museu de la Colònia Sedó d'Esparreguera
MNACTEC

Farga Palau de Ripoll
MNACTEC

Museu del Ciment de Castellar de n'Hug
MNACTEC

Museu Molí Paperer de Capellades
MNACTEC

Museu de la Pell d'Igualada i Comarcal de l'Anoia
MNACTEC

Museu del Suro de Palafrugell
MNACTEC

Museu del Ferrocarril de Catalunya a Vilanova i la Geltrú
MNACTEC

Museu de les Mines de Cercs
MNACTEC

Ecomuseu Farinera de Castelló d'Empúries
MNACTEC

Museu del Ter
MNACTEC

Museu de la Tècnica de Manresa
MNACTEC

Serradora d'Àreu
MNACTEC

Col·lecció d'Automòbils Salvador Claret
MNACTEC

Museu de les Mines de Bellmunt del Priorat
MNACTEC

Museu de la Torneria de Torelló
MNACTEC

Fassina Balanyà de l'Espluga de Francolí
MNACTEC

Museu de Gerri de la Sal
MNACTEC

Museu de Ceràmica La Rajoleta d'Esplugues de Llobregat
MNACTEC

Museu Hidroelèctric de Capdella
MNACTEC

Parc Cultural de la Muntanya de Sal de Cardona
MNACTEC

Museu Cal Trepat de Tàrrega
MNACTEC

Museu del Ferrocarril a Móra la Nova
MNACTEC

La Tèrmica Roca Umbert de Granollers
MNACTEC

Museu de l'Oli de Catalunya a la Granadella
MNACTEC

Can Marfà Gènere de Punt Museu de Mataró
MNACTEC

Terracotta Museu de Ceràmica de la Bisbal d'Empordà
MNACTEC

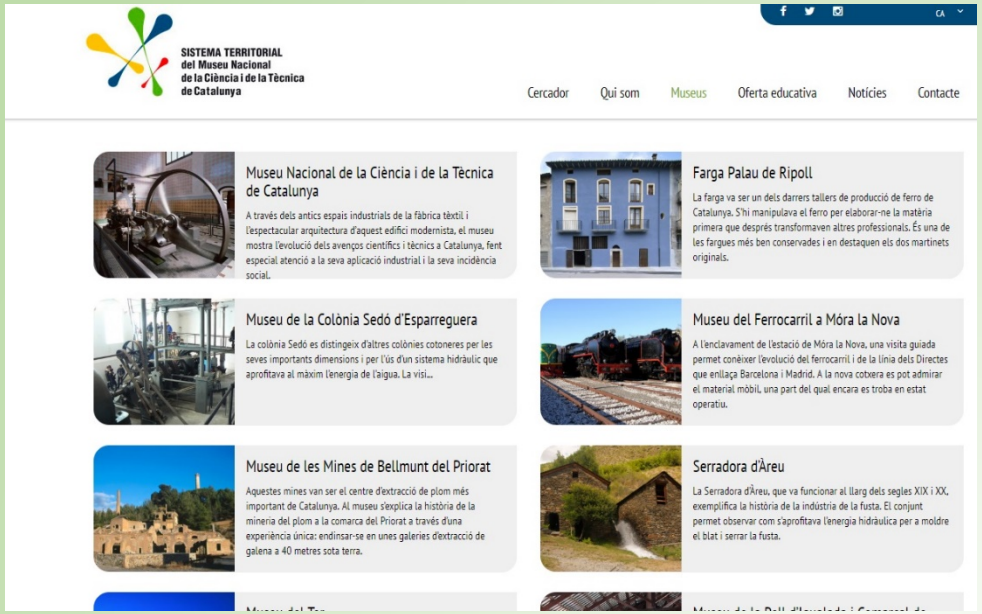
SISTEMA TERRITORIAL
del Museu Nacional
de la Ciència i de la Tècnica
de Catalunya
Cercador
Qui som
Museus
Oferta educativa
Notícies
Contacte
Museu Nacional de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya
A través dels antics espais industrials de la fàbrica tèxtil i l'espectacular arquitectura d'aquest edifici modernista, el museu mostra l'evolució dels avenços científics i tècnics a Catalunya, fent especial atenció a la seva aplicació industrial i la seva incidència social.
Farga Palau de Ripoll
La farga va ser un dels darrers tallers de producció de ferro de Catalunya. S'hi manipulava el ferro per elaborar-ne la matèria primera que després transformaven altres professionals. És una de les fargues més ben conservades i en destaquen els dos martinets originals.
Museu de la Colònia Sedó d'Esparreguera
La colònia Sedó es distingeix d'altres colònies cotoneres per les seves importants dimensions i per l'ús d'un sistema hidràulic que aprofitava al màxim l'energia de l'aigua. La visi...
Museu del Ferrocarril a Móra la Nova
A l'enclavament de l'estació de Móra la Nova, una visita guiada permet conèixer l'evolució del ferrocarril i de la Línia dels Directes que enllaça Barcelona i Madrid. A la nova cotxera es pot admirar el material mòbil, una part del qual encara es troba en estat operatiu.
Museu de les Mines de Bellmunt del Priorat
Aquestes mines van ser el centre d'extracció de plom més important de Catalunya. Al museu s'explica la història de la mineria del plom a la comarca del Priorat a través d'una experiència única: endinsar-se en unes galeries d'extracció de galena a 40 metres sota terra.
Serradora d'Àreu
La Serradora d'Àreu, que va funcionar al llarg dels segles XIX i XX, exemplifica la història de la indústria de la fusta. El conjunt permet observar com s'aprofitava l'energia hidràulica per a moldre el blat i serrar la fusta.

SISTEMA
TERRITORIAL
DEL mNACTEC
Una xarxa de museus per descobrir
el patrimoni industrial de Catalunya
sistema.mnactec.cat

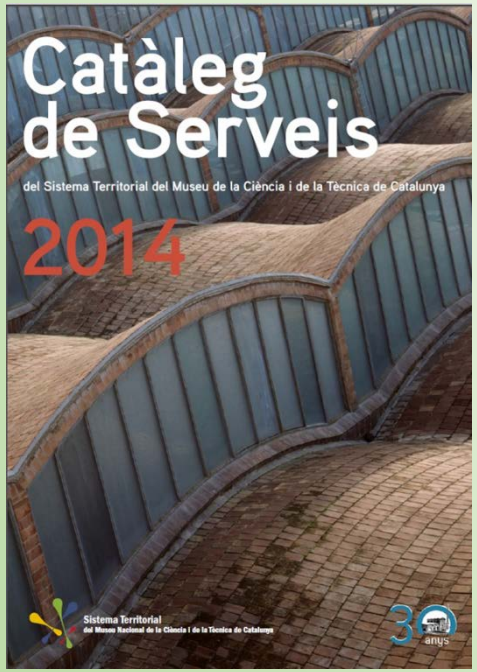
Catàleg
de Serveis
del Sistema Territorial del Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya
2014
Sistema Territorial
del Museu Nacional de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya
30
anys

EL VAPOR AYMERICH, AMAT I JOVER DE TERRASSA
CAL BOYER I CAL GRANOTES D'IGUALADA
LA SERRADORA D'ÀREU
LA COLÒNIA SEDÓ D'ESPARREGUERA
EL MOLÍ PAPERER DE CAPELLADES
LA COLÒNIA VIDAL DE PUIG-REIG
EL MUSEU DEL SURO DE PALAFRUGELL
L'AUTOMÒBIL: EL VEHICLE DEL SEGLE XX
LA FÀBRICA TÈXTIL
ELS TRENS HISTÒRICS DE FERROCARRILS DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA
LES MINES DE CERCS
LA FARINERA DE CASTELLÓ D'EMPÚRIES
EL MUSEU DEL FERROCARRIL DE VILANOVA I LA GELTRÚ
EL MUSEU DE LA PELL D'IGUALADA
EL MUSEU DE LES MINES DE BELLMUNT DEL PRIORAT
LLUÍS MUNCUNILL I LA CIUTAT DE TERRASSA
LA FÀBRICA DE CIMENT ASLAND DE CASTELLAR DE N'HUG
EL MUSEU MOLÍ PAPERER DE CAPELLADES
EL MUSEU INDUSTRIAL DEL TER
LA FARGA PALAU DE RIPOLL
EL MUSEU DE L'ESTAMPACIÓ DE PREMSA DE MAR
LA FÀBRICA BALANYÀ DE L'ESPLUGA DE FRANCOLÍ
EL MUSEU DE LA TÈCNICA DE MANRESA

B. La Gestió directa

- **LES COL·LECCIONS DEL MNACTEC**
  - La majoria dels objectes mobles que es conserven a les col·leccions del MNACTEC són fets en ferro
  - El ferro és el material simbòlic i destacat del procés d'industrialització
  - Destaquen les col·leccions de:
    - Màquines-eines
    - Foneria
    - Armes

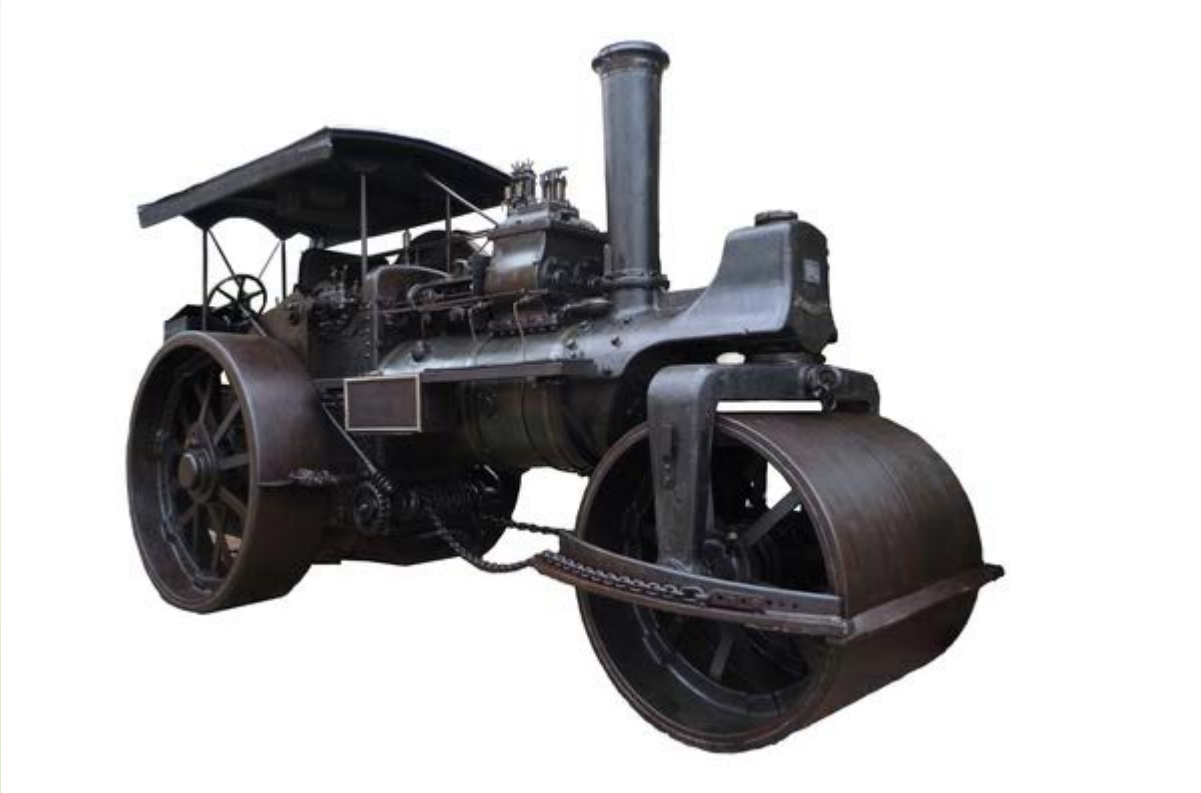

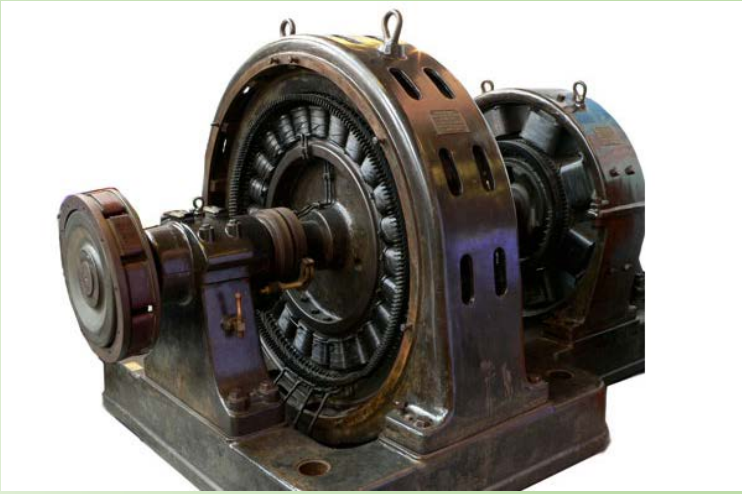

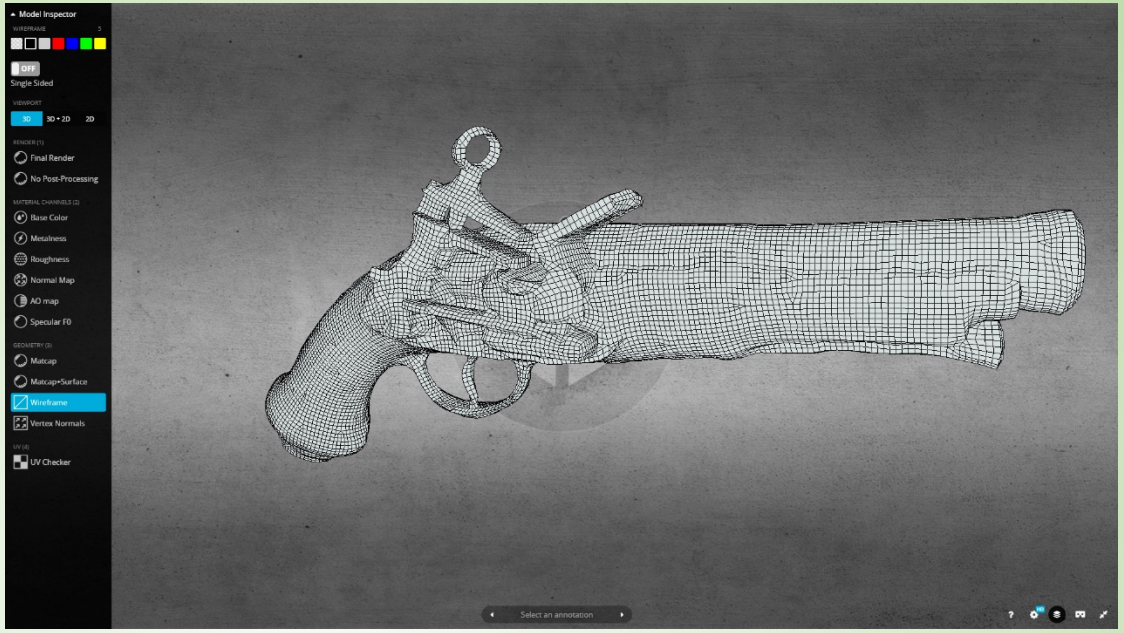
Model Inspector
WIREFRAME
OFF
Single Sided
VIEWPORT
3D
3D + 2D
2D
RENDER (1)
Final Render
No Post-Processing
MATERIAL CHANNELS (2)
Base Color
Metalness
Roughness
Normal Map
AO map
Specular F0
GEOMETRY (3)
Matcap
Matcap+Surface
Wireframe
Vertex Normals
UV (4)
UV Checker
Select an annotation

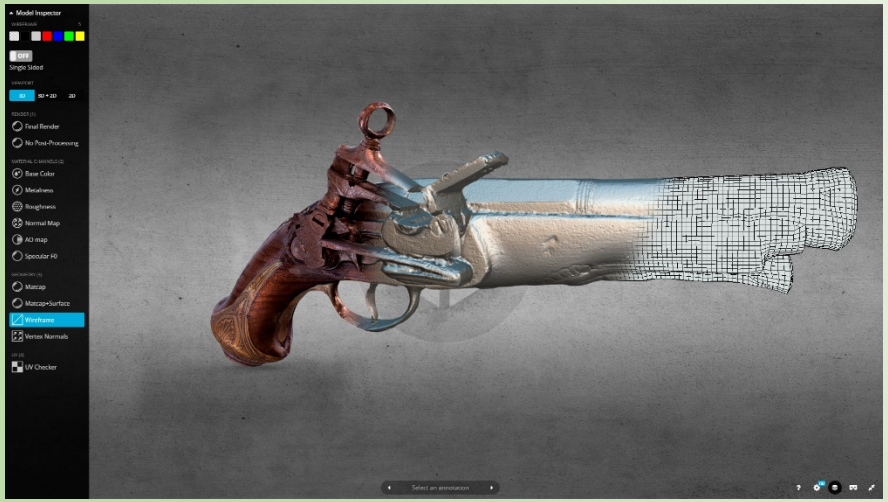
Model Inspector
Single Sided
Final Render
No Post-Processing
Base Color
Metalness
Roughness
Normal Map
AO map
Specular F0
Matcap
Matcap+Surface
Wireframe
Vertex Normals
UV Checker
Select an annotation

Model Inspector
Single Sided
Final Render
No Post-Processing
Base Color
Metalness
Roughness
Normal Map
AO map
Specular F0
Matcap
Matcap+Surface
Wireframe
Vertex Normals
UV Checker

SAVE VIEW

- **LA RESTAURACIÓ I LA CONSERVACIÓ PREVENTIVA**
  - Singularitat en procés de restauració i conservació preventiva
  - Objectes destinats al funcionament, no a la contemplació
  - Possibilitat d'intercanviar elements, rèpliques, substitució etc.

80684 AA

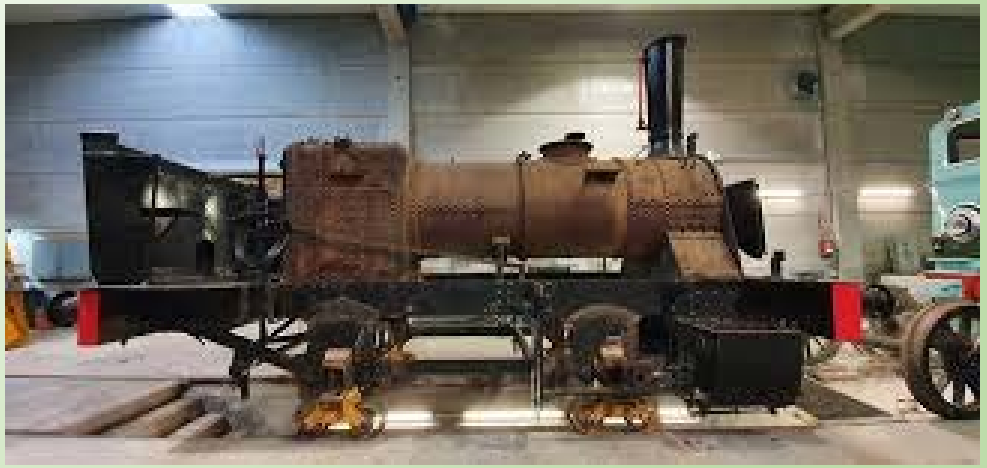

RENFE
020-0235

RENFE
7631

mNACTEC

- **LA FARGA PALAU DE RIPOLL**
  - 1986 *Historical Landmark*
  - 1988 BCIL
  - 1996 Compra de la Farga Palau per part del MNACTEC
  - 1999-2000 Excavacions arqueològiques
  - 2004 Neteja i consolidació arqueològica
  - 2006 Sanejament i rehabilitació de façanes i cobertes
  - 2011 Quadern Didàctic
  - Actuacions immediates
    - Declaració oficial de Seu del MNACTEC
    - Nou sistema d'accés automatitzat
    - Espai immersiu
    - Posada en valor del conjunt de les tres basses
  - Actuacions futures
    - Ampliació de l'espai públic amb baixos adjacents i accés a espai d'excavacions arqueològiques, recepció, serveis, espai d'acollida.

LA FARGA DE RIPOLL
HAS BEEN DESIGNATED AN
HISTORICAL LANDMARK BY
AMERICAN SOCIETY FOR METALS
THE FARGA CATALANA UTILIZED AN ORIGINAL
PROCESS NOW KNOWN AS THE "CATALAN PROCESS"
FOR MAKING IRON AND STEEL FROM THE TENTH
CENTURY UNTIL RECENT TIMES.
1986

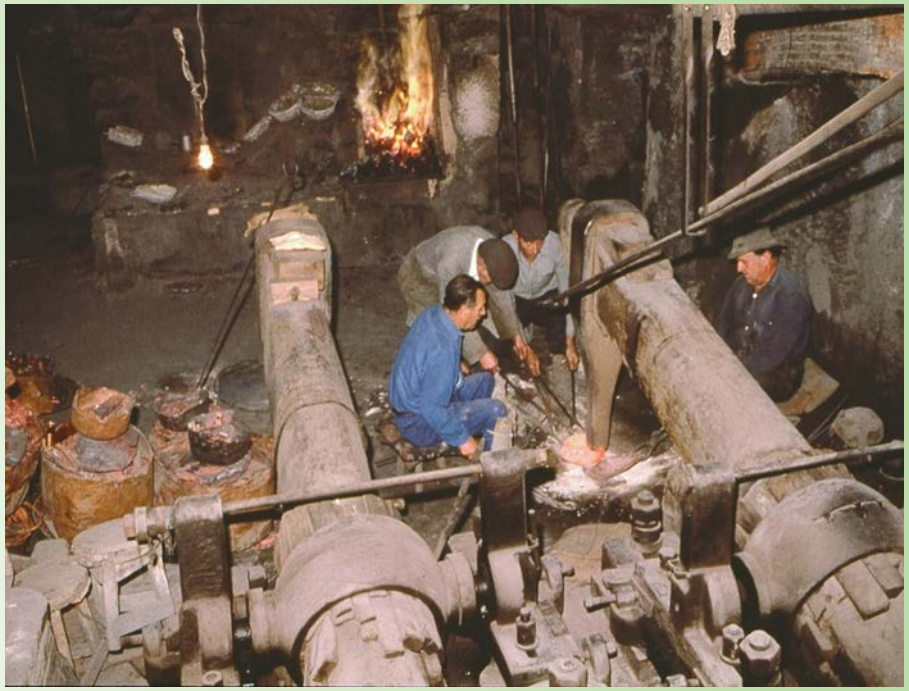

C. La Gestió de la Recerca

- **PROJECTES INTERNACIONALS. PROGRAMES EUROPEUS**
  - 2001 Congrés internacional i programa europeu Iron and Man (Programa Cultura 2000)
  - 2017 Nou impuls Ruta Europea del Ferro als Pirineus
    - Creació associació
    - Forma part dels Itineraris Europeus d'Interès Patrimonial
    - Mineral – Producció - Producte
    - Inclou Farga Palau – Museu Mines de Cercs
    - Alt Forn d'Angles
  - 2018 Projecte PYRFER. Pirineus de Ferro (Programa POCTEFA)

Forja la teva aventura

Forja tu aventura

Sortu zure abentura

Forgez votre propre aventure

Forge your adventure

Ruta del Ferro als Pirineus
Ruta del Hierro en los Pirineos
Pirinioetako **Burdinaren Bidea**
Route du Fer dans les Pyrénées
Iron Route in the Pyrenees

EL PATRIMONI INDUSTRIAL
de la Ruta del Ferro als Pirineus

EXPOSICIÓ ITINERANT 07/2018 – 12/2019
ALINS · NAY · GIPUZKOA · ANDORRA · CATALUNYA

Del 4 al 30 de juny de 2019
Berga

Museu Comarcal de Berga
Carrer dels Àngels n. 7 Berga
Tel. 93 821 13 84

HORARIS

- De dilluns a dijous:
de 10 a 14 h
- Divendres i dissabte:
de 10 a 14 h i de 17 a 20 h
- Diumenge i festius:
d'11 a 14 h i de 17 a 20 h

Ruta del Ferro als Pirineus
Ruta del Hierro en los Pirineos
Pirinioetako Burdinaren Bidea
Route du Fer dans les Pyrénées

MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

MUSEU DE LES MINES DE CERCS

MUSEU COMARCAL DE BERGA

Meazuloan barrena
Deboran bidai bat
Agorregi: uraren eta burdinaren bailara
ITURRI MEATZE GUNEA
IGARTZAKO LAUDAMENTU MUTZA
BURNIBIDEAREN EUSKAL MUSEOA
AGORREGIKO BURDINOLA ETA ERROTAK
ZERAIN PAISAIA KULTURALA – BURDINAREN MENDIA

EL PATRIMONI INDUSTRIAL
de la Ruta del Ferro als Pirineus
EL PATRIMONIO INDUSTRIAL
de la Ruta del Hierro en los Pirineos
Pirinioetako Burdinaren bideko ONDARE INDUSTRIALA
LE PATRIMOINE INDUSTRIEL
de la Route du Fer dans les Pyrénées
COORDINACIÓ
COORDINACIÓN
KOORDINAKETA
COORDINATION
G. Codina Vialette
Patrimoni Cultural d'Andorra
M. Urtaega Artigas
Eiphuskko Foru Aldundia

- **RECERCA**
  - Recerques arqueològiques campanyes 1999, 2000 i 2004
    - Campanyes GRAMP
    - Anàlisi Universitat de Barcelona restes de ferro medievals
  - Alts Forns a Catalunya
  - Construccions Metàl·liques
  - Arquitectura metàl·lica
  - Fabricació armes a Catalunya

G.EIFFEL & Cie
CONSTRUCTEURS
ÀLEVALLOIS PRÈS PARIS

LA MAQUINISTA
TERRESTRE Y MARÍTIMA
BARCELONA 1930

ARMERÍA ESTRUCH

- **CONGRESSOS I JORNADES**
  - Simposi Internacional de la Farga Catalana (1993)
  - Fira del Ferro d'Alins

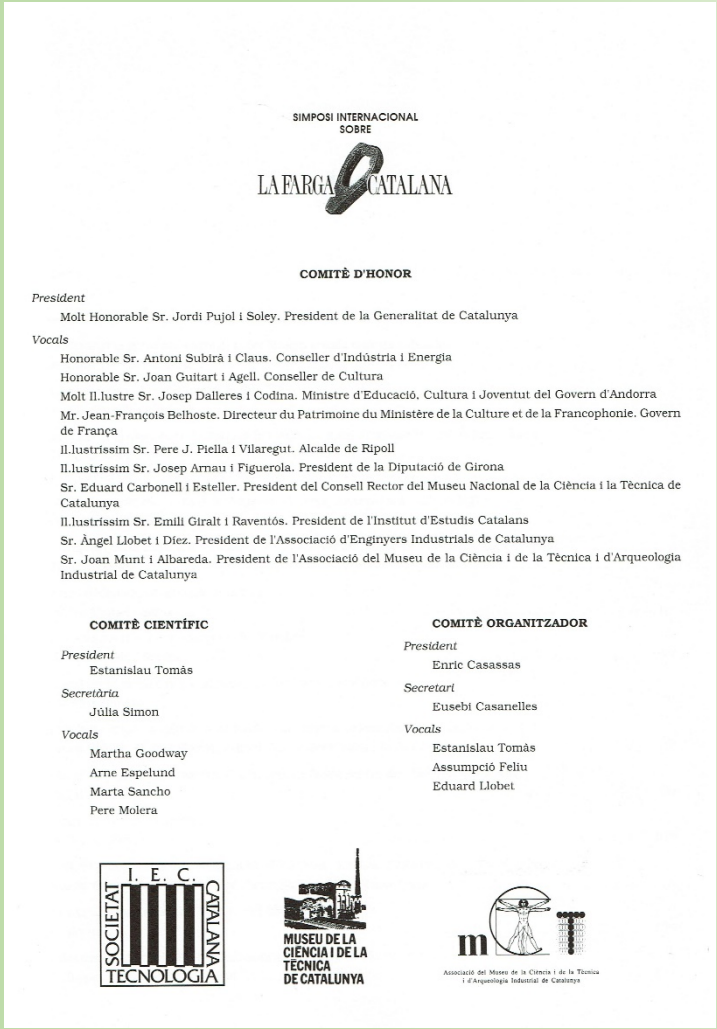

SIMPOSI INTERNACIONAL SOBRE

LA FARGA CATALANA

COMITÈ D'HONOR

President

Molt Honorable Sr. Jordi Pujol i Soley. President de la Generalitat de Catalunya

Vocals

Honorable Sr. Antoni Subirà i Claus. Conseller d'Indústria i Energia

Honorable Sr. Joan Guitart i Agell. Conseller de Cultura

Molt Il.lustre Sr. Josep Dalleres i Codina. Ministre d'Educació, Cultura i Joventut del Govern d'Andorra

Mr. Jean-François Belhoste. Directeur du Patrimoine du Ministère de la Culture et de la Francophonie. Govern de França

Il.lustrissim Sr. Pere J. Piella i Vilaregut. Alcalde de Ripoll

Il.lustrissim Sr. Josep Arnau i Figuerola. President de la Diputació de Girona

Sr. Eduard Carbonell i Esteller. President del Consell Rector del Museu Nacional de la Ciència i la Tècnica de Catalunya

Il.lustrissim Sr. Emili Giralt i Raventós. President de l'Institut d'Estudis Catalans

Sr. Àngel Llobet i Díez. President de l'Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya

Sr. Joan Munt i Albareda. President de l'Associació del Museu de la Ciència i de la Tècnica i d'Arqueologia Industrial de Catalunya

COMITÈ CIENTÍFIC

President

Estanislau Tomàs

Secretària

Júlia Simon

Vocals

Martha Goodway

Arne Espelund

Marta Sancho

Pere Molera

COMITÈ ORGANITZADOR

President

Enric Casassas

Secretari

Eusebi Casanelles

Vocals

Estanislau Tomàs

Assumpció Feliu

Eduard Llobet

I. E. C. SOCIETAT CATALANA TECNOLOGIA

MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

Associació del Museu de la Ciència i de la Tècnica i d'Arqueologia Industrial de Catalunya

- **PUBLICACIONS**
  - Llibre “El Ferro. Imatges del Patrimoni Industrial”
  - Quadern Farga Palau
  - Llibre “La fabricació d’armes a Catalunya” (gener 2021)
  - Revista EIX
    - Entrevistes
    - Articles

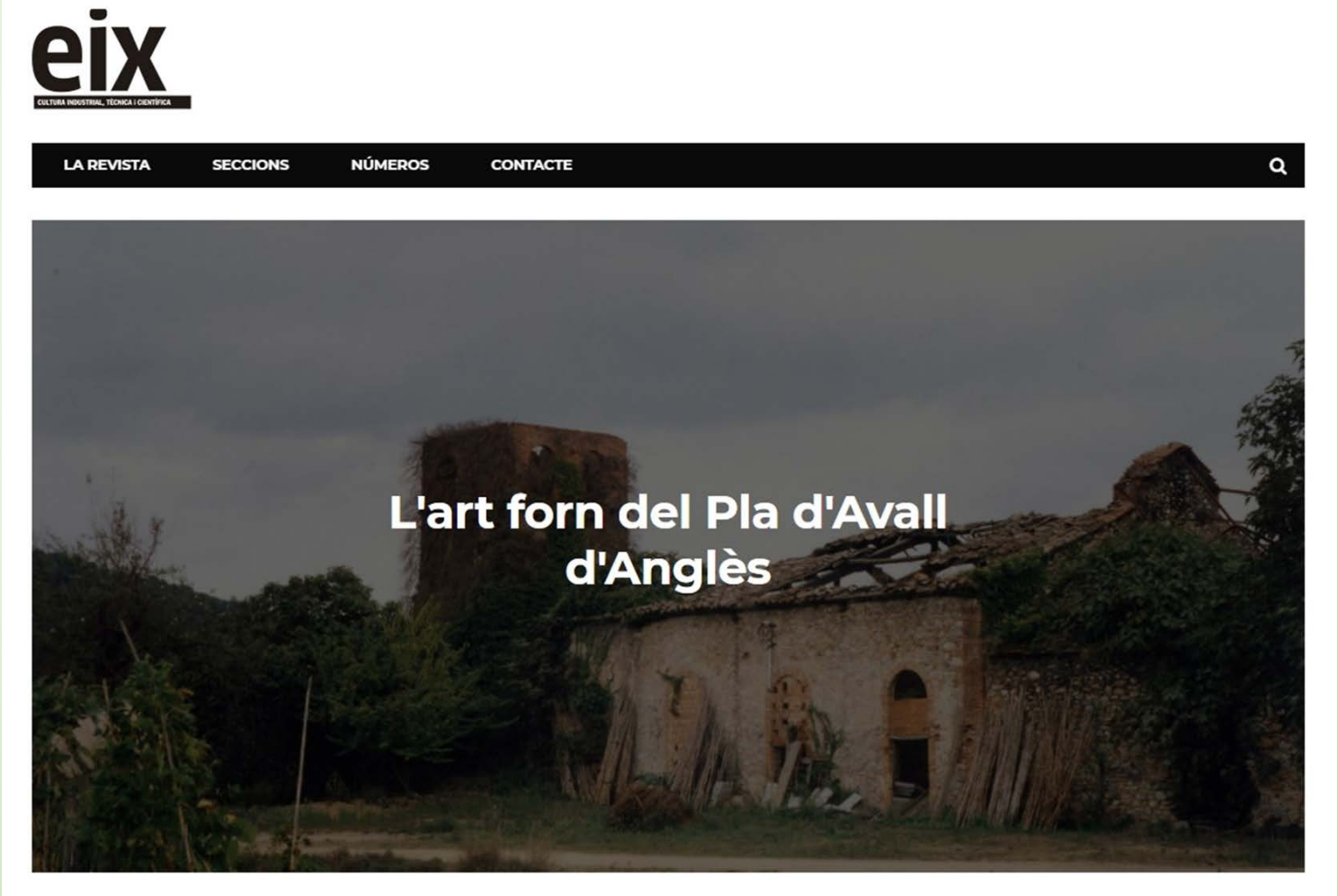

C
Cultura Museus
MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA
FARGA PALAU DE RIPOLL
QUADERNS DE DIDÀCTICA I DIFUSIÓ ~ 20
LA FARGA PALAU DE RIPOLL

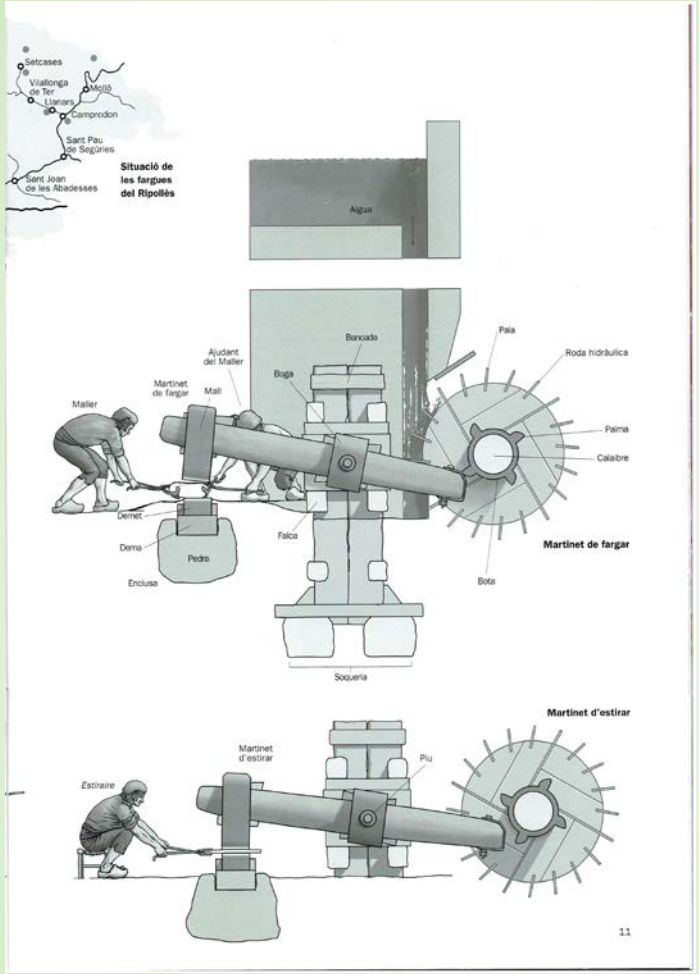
Setcases
Vilallonga de Ter
Molló
Llanars
Camprodon
Sant Pau de Segúries
Sant Joan de les Abadesses
Situació de les fargues del Ripollès
Aigua
Bancada
Pala
Roda hidràulica
Ajudant del Maller
Boga
Martinet de fargar
Mall
Maller
Palma
Calaibre
Demet
Falca
Dema
Pedra
Enclusa
Bota
Martinet de fargar
Soqueria
Martinet d'estirar
Martinet d'estirar
Piu
Estiraire
11

- **INVENTARI DEL PATRIMONI INDUSTRIAL DE CATALUNYA (IPIC)**
  - Fàbriques inventariades
    - Farga de l'Hospitalet, Fabrica Gottardo de Sandreis, La Unión Metalurgi
  - Inventari de Fargues Catalanes (Estanislau Tomàs)
  - Arquitectura del Ferro

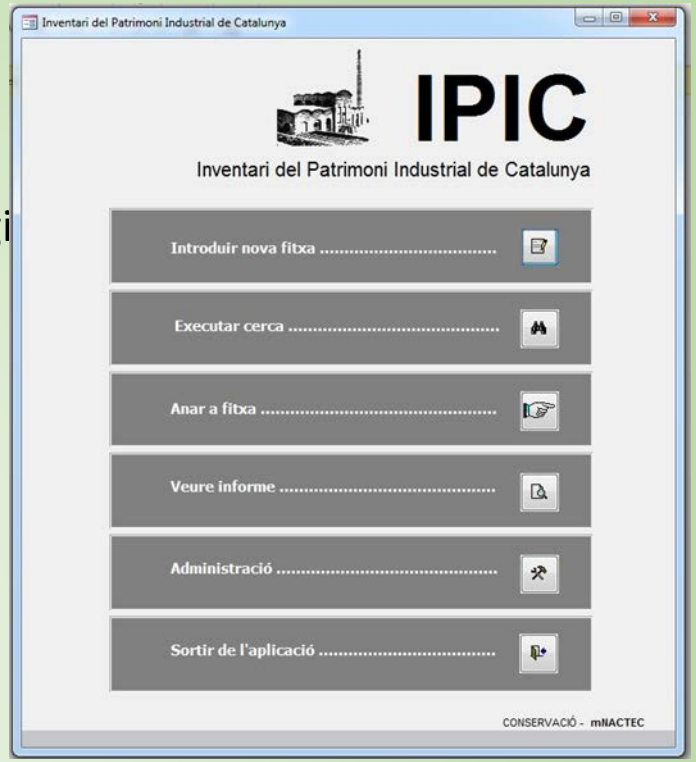

LITO RAFIA
HOJALATERIA
EMBALAJES

- **EL LLIBRE BLANC (Pla Estratègic) DEL PATRIMONI DEL FERRO A CATALUNYA**

d. La difusió de la Gestió

- **150 ELEMENTS DEL PATRIMONI INDUSTRIAL DE CATALUNYA**

- **ELS BLOCS DE DIFUSIÓ PATRIMONIAL**

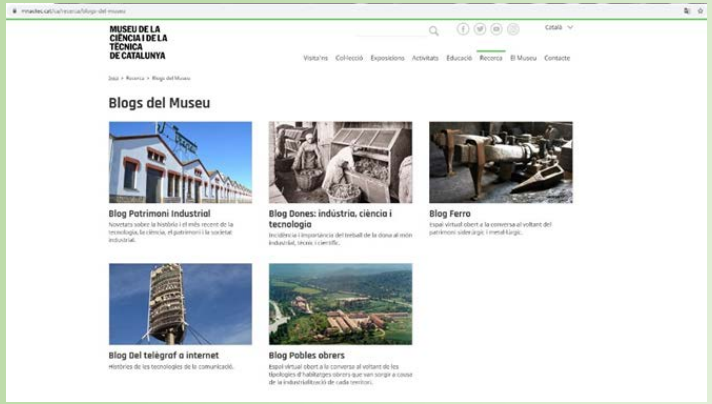

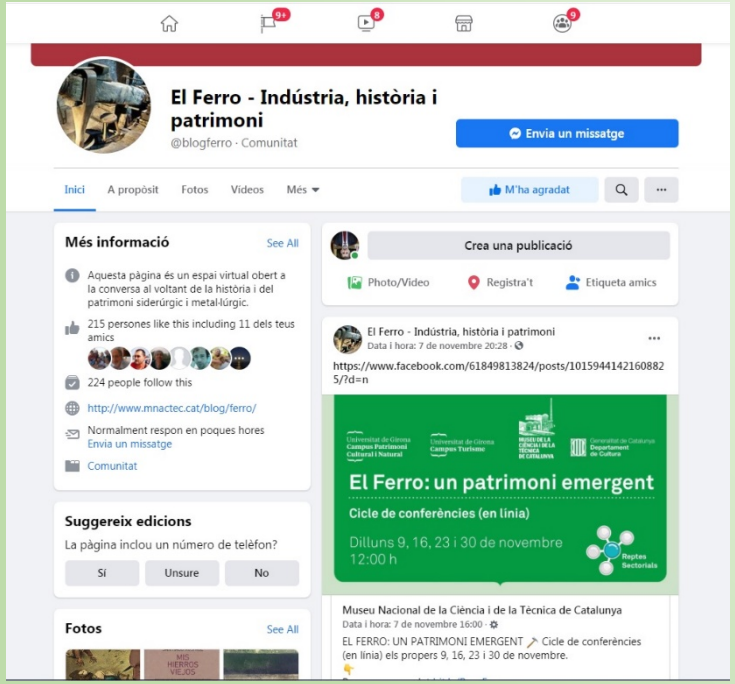

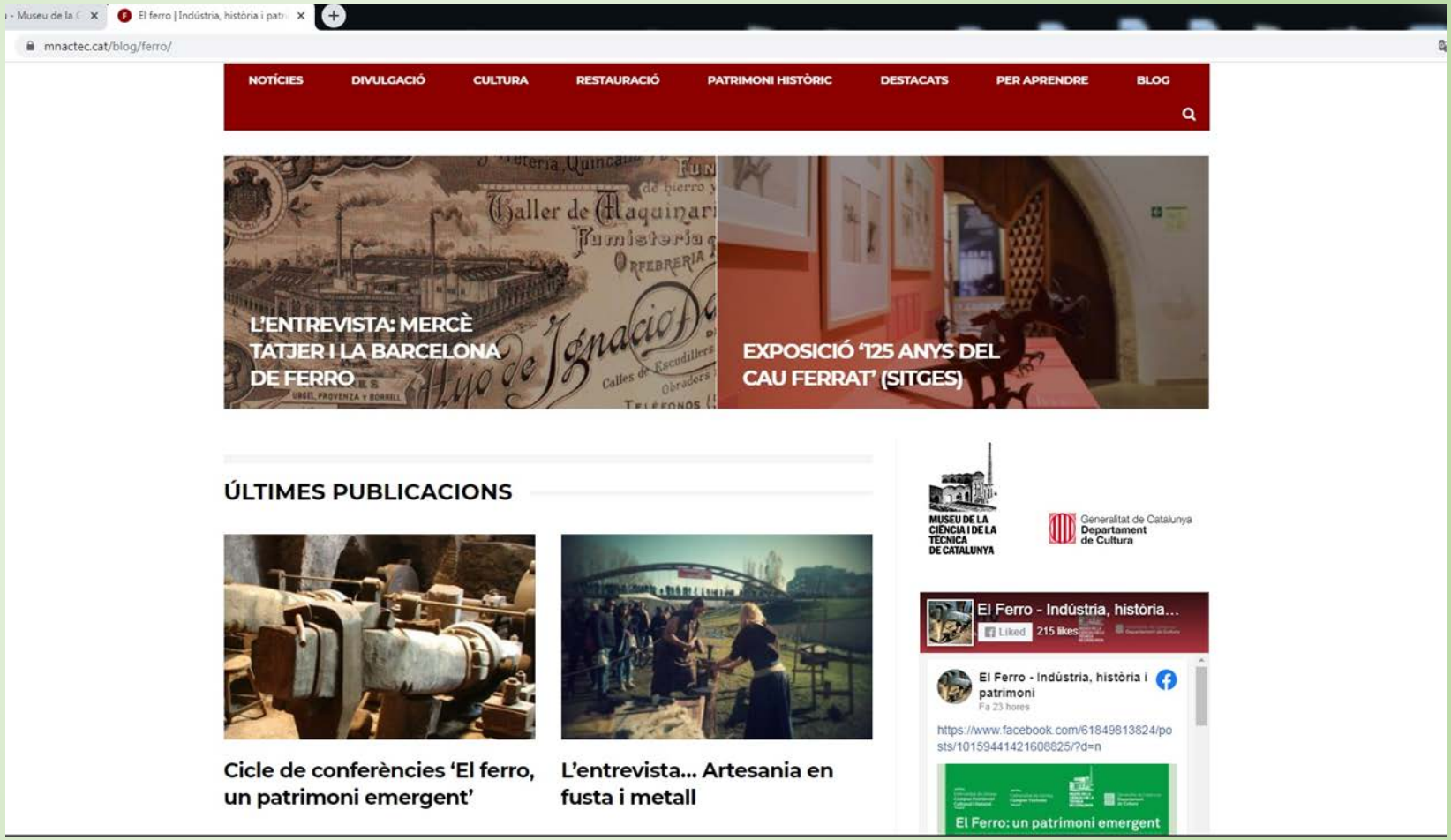

- **EL PROJECTE PARTICIPATIU “MUSEU AL CARRER”**

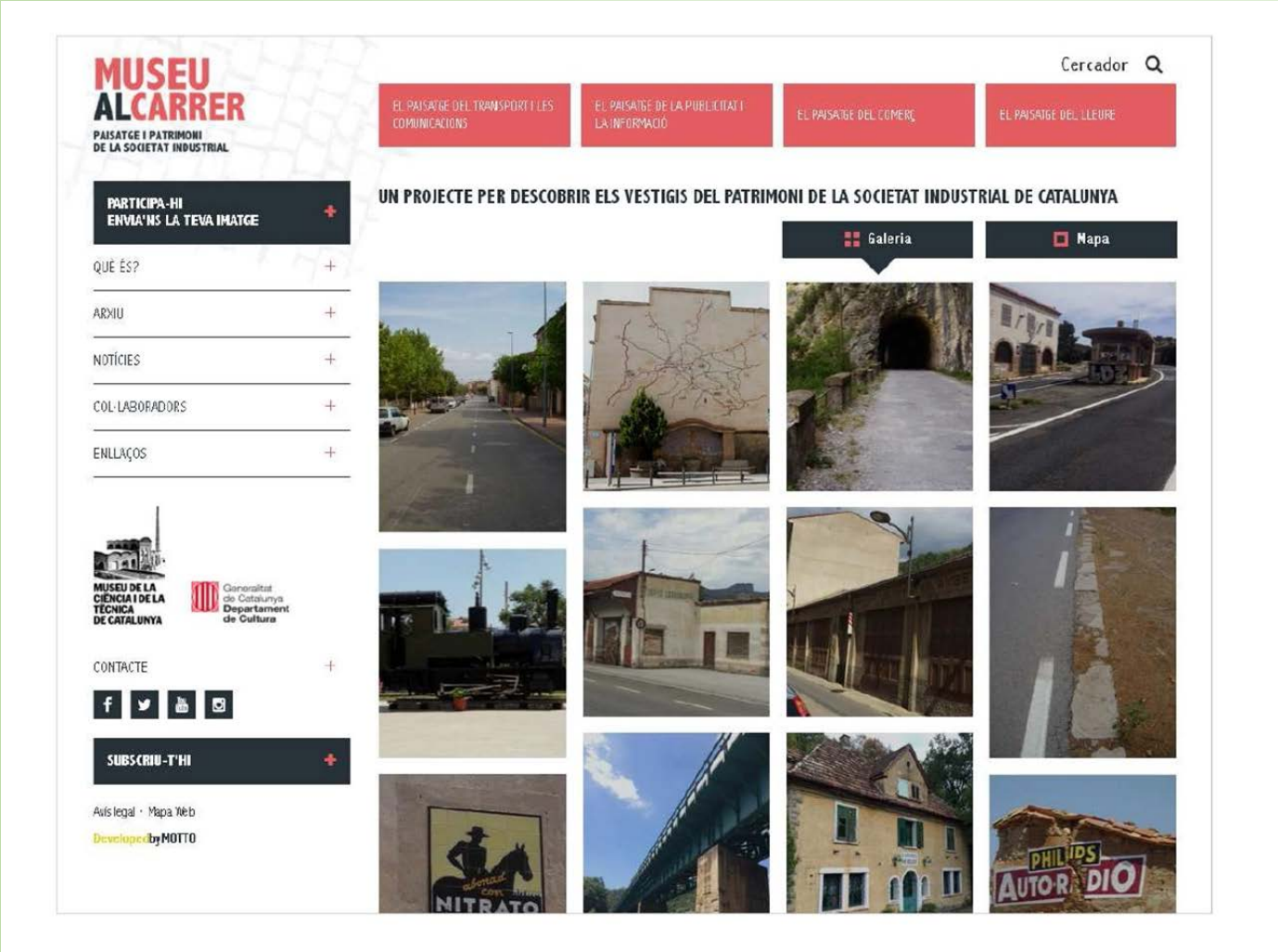

A SAN JUAN DE LAS
ABADESAS 14 Km.
A OLOT 38 Km.
A LLANAS 2Km.
A SETCASAS 11Km.

GERONA

CARRETERA
DE MONBLANCH

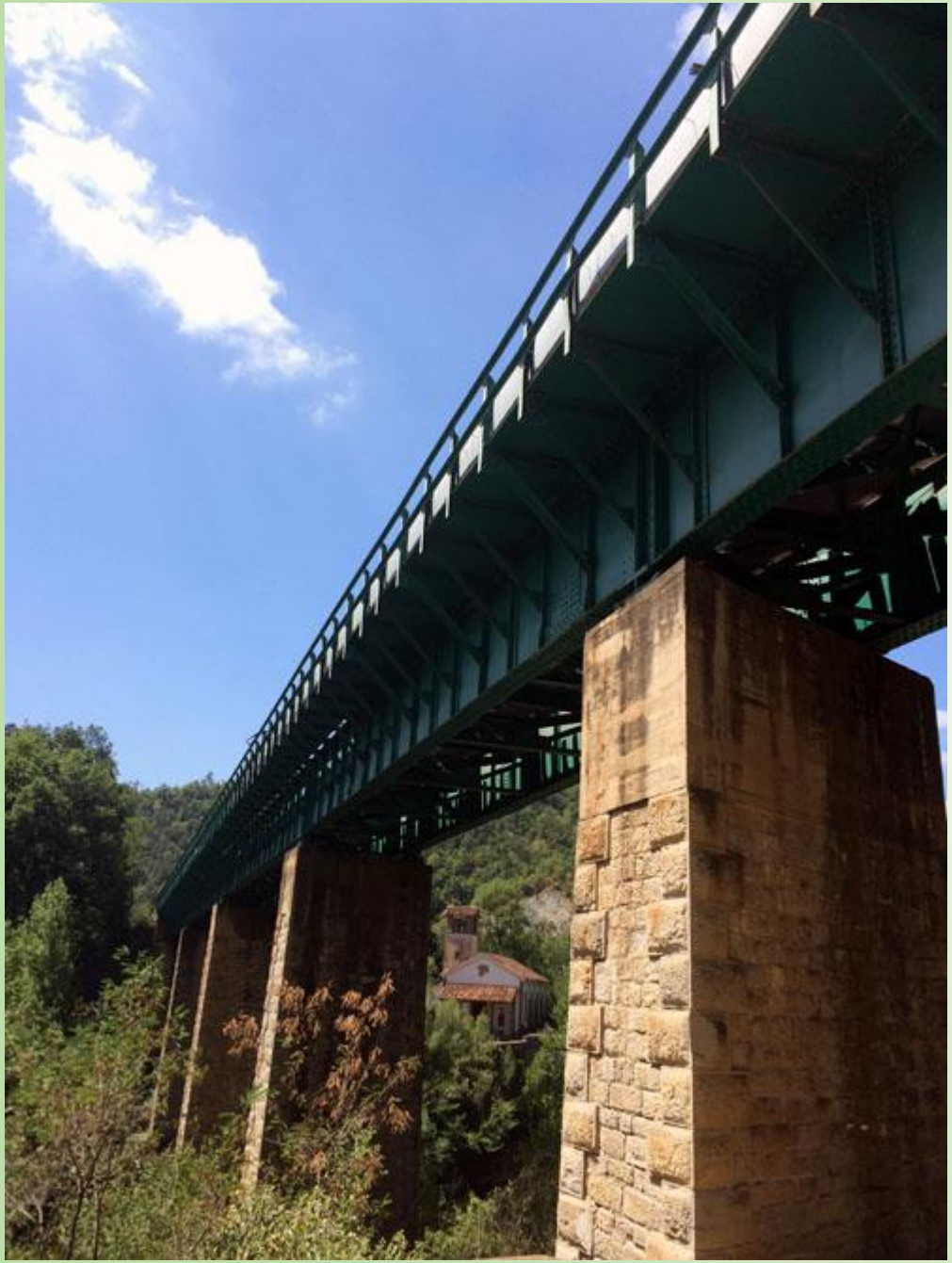

CENTRAL CATALANA
DE
ELECTRICIDAD

DIRECCIÓN GENERAL DEL
32,5 m
ALTURA SOBRE EL NIVEL MEDIO DEL
MEDITERRÁNEO EN ALICANTE
INSTITUTO GEOGRÁFICO Y ESTADÍSTICO
Angel

E

DIONISIO ESCORSA
BARCELONA

TRANVIAS

Fco ESPI
CALLES CLOT Y MALLORCA
BARCELONA